

Förenklingsförslag: Förtydliga, förenkla och informera mer om reglerna kring arbetskraftsinvandring och säsonganställning för personer utanför EU

Idag är det:

- Svårt att göra rätt
- Problem med tillämpning
- Problem med lagstiftning

Förenklingsförslaget

- Bidrar till konkurrenskraft
- Ökar investeringsviljan
- Möjliggör fler arbetstillfällen
- Ger miljönytta
- Kan effektivisera/förbättra anseendet för myndigheter

Vad är problemet?

Idag är det en lång process från det att ansökan om säsongarbetstillstånd skickas in fram till beslut. Från det att handlägningsavgiften om 2 200 kronor betalas tills beslut tagits av handläggaren kan det gå 90 dagar. Om ansökan behöver kompletteras med fler handlingar kan tiden förlängas ytterligare. Vid ett avslag innebär det att man först måste leta upp en ny person och därefter skicka in en ny ansökan, vilket kan leda till att man inte har tillgång till arbetskraft förrän halva odlingsäsongen gått.

Handläggare på migrationsverket saknar kunskap om lantbruksnäringen och har inte förståelse för de behov och förutsättningar som råder hos företag som producerar exempelvis kött, mjölk, bär och grönsaker.

Varför är det ett problem?

Sveriges lantbruksnäring är i behov av arbetskraft utanför EU och icke EU-medborgare vill gärna arbeta i Sverige då det ibland saknas tillräckligt med arbetstillfällen i deras hemländer. Inom Sverige är det svårt att hitta arbetskraft för dessa säsongbetonade arbeten.

Hur omfattande är problemet?

Detta är ett generellt problem för hela näringen, men i synnerhet för företag som är beroende av många anställda under en avgränsad säsong, t ex bär- och grönsaksodlare.

Vad är målet?

Att ansökningsprocessen förenklas så att handläggningstiden blir kortare. Exempelvis vore det rimligt med en enklare ansökningsprocess vid förlängning av ett redan beviljat ärende. Likaså vid en ny ansökan inför nästa säsong för de som sökt tidigare och ska söka för samma personer igen.

Förslag på lösning

I projektet har framkommit en rad förslag som skulle kunna leda till förenklingar och kortare handläggningstider. Exempelvis skulle det underlätta om:

- Migrationsverket kunde ge ett förhandsbesked.
- Ansökan för en person som haft arbetstillstånd tidigare var enklare, och därmed snabbare, då underlaget redan finns. Det borde kunna räcka med att komplettera befintligt underlag med ny lön, försäkringar, bokslut och årsredovisning.
- Förlängning av ett beviljat beslut var enklare, och därmed snabbare, att hantera.

Som vi tolkar EU:s säsongsanställningsdirektiv finns en målsättning att underlätta, särskilt för de som säsongsarbetet tidigare. I direktivet ges förslag på vad medlemsländerna kan göra för att underlätta, se under Regelverk nedan. Exempelvis:

- Lättnad i vilka handlingar som ska lämnas in.
- Handläggning av flera säsongsarbetstillstånd samtidigt.
- Snabbare handläggning vid förlängning.

I Sverige hanterar Migrationsverket varje ärende som en separat individuell ansökan men man försöker samla ärenden som berör samma företag till en och samma handläggare. Detta hjälper troligen till att korta handläggningstiden för företag med många säsongsanställningar, även om det är individuella beslut. Kanske finns det i dessa fall även förenklingar att göra avseende handlingar som ska lämnas in.

Migrationsverket uppger att en ansökan om säsongsarbetstillstånd ska avgöras inom 90 dagar om ärendet är komplett. Om personen under de senaste fem åren har haft ett tillstånd för säsongsarbete i Sverige och har följt villkoren för tillståndet ska ansökan handläggas mer skyndsamt, men man anger ingen tid. För många företag kan det ha störst betydelse att förenkla kring denna del eftersom många säsongsarbetare återkommer till samma arbetsplats, exempelvis kring vilka uppgifter som ska lämnas in.

Nollalternativ

I det korta perspektivet medför det kostnader för företagen i form av tid för administration att ta fram ansökningshandlingarna. Om en ansökan stöter på problem kan det bli stora svårigheter med underbemanning under säsongen.

I det långa perspektivet bromsar det utvecklingen och investeringsviljan om företagen har svårt att få arbetskraft. Problem skapar på sikt också en risk att personer anlitas som inte är godkända av migrationsverket för att arbeta i Sverige.

Regelverk

Bakomliggande regelverk är det s.k. säsongsanställningsdirektivet, direktiv 2014/36/EU om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för säsongsanställning. Generellt är ett direktiv bindande avseende vad som ska uppnås men det överläts ofta åt de enskilda länderna att bestämma hur. Detta direktiv är relativt detaljerat vad gäller vad som krävs för att bevilja tillstånd. De bestämmelser som behövs för att genomföra direktivet har i Sverige i huvudsak samlats i kapitel 6c i utlänningslagen (2005:716). Ansökan om tillstånd sker hos Migrationsverket.

Direktivets målsättning är att personer från länder som inte är medlemmar i EU eller EES och som har blivit erbjudna anställning som säsongsarbetare i ett EU-land ska kunna få ett tillstånd för säsongsarbete. Ett tillstånd för vistelse som inte överstiger 90 dagar ska beviljas i form av ett arbetstillstånd för säsongsarbete. Om vistelsen överstiger 90 dagar ska ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd beviljas. Enligt direktivet får medlemsstaterna själva bestämma en maximal tid, mellan 5 och 9 månader, för den sammanlagda vistelsen under en 12 månaders period. Sverige har valt att begränsa det till 6 månader under en 12 månaders period.

I säsongsanställningsdirektivet anges att ansökningar om inresa ska åtföljas av ett giltigt anställningsavtal eller – om det föreskrivs i nationell rätt, administrativa bestämmelser eller praxis – ett bindande anställningserbjudande om att arbeta som säsongsarbetare hos en arbetsgivare som är etablerad i medlemsstaten i fråga. Då det överensstämmer med andra regler i Sverige har Sverige valt att det som villkor för tillstånd ska finnas ett giltigt anställningsavtal eller ett bindande anställningserbjudande. Enligt direktivet ska arbetet annonseras ut innan ansökan. Sverige har valt att kräva att annonsen ska ligga ute i minst 10 dagar innan ansökan kan göras. De krav som finns kring lön, sjukförsäkring och bostad i utlänningslagen har alla sitt ursprung i direktivet.

Vad gäller processen anges det i direktivet att ansökan om tillstånd enbart kan lämnas in så länge tredjelandsmedborgaren vistas utanför medlemsstaternas territorium. Undantag är om det gäller en förlängning eller ett nytt tillstånd för en person som redan har ett tillstånd. Ansökan om tillstånd för säsongsarbete kan i Sverige göras tidigast 6 månader före anställningens början.

Direktivet trycker på att medlemsstaterna ska underlätta återinresa för de som beviljats inresa som säsongsarbetare minst en gång under de senaste fem åren och som fullt ut har respekterat villkoren för säsongsarbetare. I artikel 16 i direktivet ges exempel på åtgärder som kan underlätta:

- a) Undantag från kravet att lämna in några av de handlingar som normalt krävs.
- b) Utfärdande av flera säsongsarbetstillstånd i en enda administrativ handling.
- c) Påskyndande av det förfarande som leder till ett beslut om ansökan om säsongsarbetstillstånd eller visering för längre vistelse.
- d) Prioriterad handläggning av ansökningar om inresetillstånd som säsongsarbetare, inbegripet med hänsyn till tidigare inresetillstånd, när beslut fattas om ansökningar med avseende på uttömning av inresekvoter.

Kontaktperson

Ulrika Nilsson och Anna Starck
HIR Skåne AB

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

Hushållnings
sällskapet

